

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛГІЙ
ІМЕНІ С.З.ГЖИЦЬКОГО»**

Основи правознавства

ПРОГРАМА

**освітнього компонента (навчальної дисципліни)
підготовки фахівців ОПС фаховий молодший бакалавр
спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва**

**Рожиче
2022 р.**

Укладач:

Шевчук В. К. викладач ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Рецензент:

Федчик С. А. викладач ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Програма обговорена на засіданні циклової комісії
загальноосвітніх дисциплін і дисциплін загальної підготовки
Протокол від 25 липня 2022 року № 8
Голова циклової комісії Федчик С. А.

Рекомендовано Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького»

Протокол від 25 серпня 2022 року № 11

При укладанні програми освітнього компонента (навчальної дисципліни) за основу взята орієнтовна програма навчальної дисципліни Основи правознавства, рекомендована Науково-методичною Радою Науково-методичного центру «Агроосвіта» (протокол від 25.04.2018 р. № 4).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи правознавства»

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Освітньо-кваліфікаційний рівень фаховий молодший бакалавр

Загальна кількість годин 60

**Форма організації освітнього процесу та види навчальних занять
обсяг годин:**

Навчальні заняття:

Лекції	16
Практичні заняття	16
Самостійна робота	28
Форма підсумкового контролю	залік

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни Основи правознавства є вивчення державно-правової дійсності, а саме: закономірностей права, нормативно-юридичного змісту правової норми, юридичної техніки, засобів і прийомів правової роботи.

Метою викладання навчальної дисципліни Основи правознавства є розуміння студентами Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування високого рівня правової освіти та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти.

Основними завданнями вивчення дисципліни є ознайомлення студентів з основами теорії держави і права і на цій основі формування їх уявлень про державно-правові реалії України; поглиблення знань про виникнення, типи та форми держави, сучасну українську державу та її органи; формування системного уявлення про правові норми, галузі права, правовідносини, правопорядок, правопорушення та юридичну відповідальність, способи підтримання правопорядку, механізми захисту прав і свобод громадян; виховання переконаності у необхідності дотримання правових норм, непримиренності до протиправної поведінки; вироблення уміння користуватися правовими актами, юридичною літературою, використовувати набуті знання у практичному житті.

Як результат вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- правові поняття та терміни;
- структуру права і законодавства;
- підстави виникнення, зміни та припинення правових відносин;
- поняття і ознаки правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності;
- джерела чинного законодавства України;
- правила підготовки та застосування нормативно-правових актів в Україні;
- основи конституційного права України;
- органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні та порядок їх формування;
- судові, правоохоронні та правозахисні органи України;
- загальні положення основних галузей права України;

вміти:

- здійснювати правовий аналіз конкретних суспільних відносин та самостійно класифікувати їх відповідно до конкретної галузі права;
- володіти правовими поняттями і термінами та використовувати їх;
- орієнтуватися в сучасному правовому полі;
- правильно користуватися спеціальною літературою з різних галузей

права України;

- застосовувати у практичній діяльності та повсякденному житті норми чинного законодавства;
- розробляти проекти договорів, інших актів і документів;
- грамотно оцінювати юридичні факти, аналізувати сучасні проблеми розвитку суспільства і виробляти власну життєву позицію.

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Під час складання навчальних програм викладачі можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст навчального матеріалу та розподіл навчальних годин за темами в межах бюджету часу, відведеному навчальним планом на вивчення дисципліни. Внесені зміни та доповнення мають бути обговорені на засіданні циклової комісії і затверджені заступником директора з навчальної роботи

1. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ		Тема		Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи			
№	назва	№	назва	лекції	практичні заняття	самостійна робота	разом
1	2	3	4	5	7	8	9
1.	Основи конституційного, адміністративного, цивільного та сімейного права	1.1.	Основи теорії держави і права	2		2	4
		1.2.	Основи конституційного права	2		2	4
		1.3.	Основи адміністративного права	2		2	4
		1.4.	Основи цивільного права	4	2	4	10
		1.5.	Основи сімейного права		4	2	6
		1.6.	Основи фінансового права			2	2
Всього за розділ				10	6	14	30
2.	Основи господарського, трудового, кримінального та інших галузей права	2.1.	Основи трудового права та правові основи соціального захисту населення	4	2	6	12
		2.2.	Основи господарського права		2		2
		2.3.	Основи аграрного права			2	2
		2.4.	Основи земельного та екологічного права		2	2	4
		2.5.	Основи кримінального права	2	2	4	8
		2.6.	Основи правоохоронної діяльності		2		2
Всього за розділ				6	10	14	30
Разом годин з навчальної дисципліни				16	16	28	60

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО, АДМІНІСТРАТИВНОГО, ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА

1.1. Основи теорії держави і права

Походження, виникнення держави і права. Історичні типи держави. Поняття й ознаки держави. Поняття і класифікація функцій держави: внутрішні та зовнішні функції сучасної правової держави. Поняття і структура форми держави.

Поняття права. Функції та ознаки права. Джерела права. Правові відносини, загальна характеристика. Об'єкти та суб'єкти правових відносин. Поняття норм права. Система права та її основні ознаки. Загальна характеристика основних галузей права України. Правомірна поведінка. Законність та правопорядок. Правопорушення: поняття, види склад. Юридична відповідальність: поняття і ознаки. Поняття правової поведінки.

1.2. Основи конституційного права

Поняття конституційного права. Джерела конституційного права. Конституція України – Основний Закон суспільства та держави. Засади конституційного ладу України. Поняття та форми здійснення народного суверенітету. Поняття та види референдумів. Виборче право та виборча система в Україні. Територіальний устрій України. Автономна Республіка Крим. Конституційно-правовий статус людини і громадянина, громадянство в Україні. Підстави набуття, припинення та втрати громадянства України. Права, свободи та обов'язки громадян України. Загальна характеристика систем органів державної влади. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади. Конституційно-правовий статус Президента України. Кабінет Міністрів України – Уряд України. Інші органи виконавчої влади в Україні. Судова система в Україні. Місцеве самоврядування в Україні.

1.3. Основи адміністративного права

Поняття та принципи адміністративного права України. Джерела адміністративного права. Адміністративні правовідносини. Суб'єкти адміністративного права. Поняття та ознаки адміністративних правопорушень. Адміністративна відповідальність, види адміністративних стягнень та порядок їх застосування. Державні службовці. Правовий статус та класифікація. Форми і методи державного управління. Поняття і класифікація актів управління.

1.4. Основи цивільного права

Поняття цивільного права і цивільних правовідносин. Цивільне законодавство України. Учасники цивільних відносин. Поняття, види та признаки юридичної особи. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності та цивільної дієздатності. Правочини, їх види і форми. Умови

дійсності правочину. Захист цивільних прав. Позовна давність, її поняття. Загальна та спеціальна позовна давність. Зміна тривалості, обчислення та початок перебігу позовної давності. Поняття та форми власності в Україні. Суб'єкти права власності. Способи набуття та припинення права власності. Захист права власності. Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Особисті немайнові права громадян та їх захист. Майнові права громадян і юридичних осіб. Цивільно-правова відповідальність. Поняття спадкового права. Склад спадщини. Спадкування по закону. Спадкування по заповіту. Прийняття спадщини, строки прийняття.

Зобов'язальне право. Поняття та види зобов'язань. Підстави виникнення і припинення. Договір як основна підстава виникнення зобов'язань. Способи забезпечення виконання зобов'язань.

1.5. Основи сімейного права

Поняття та предмет сімейного права України. Поняття сім'ї та шлюбу. Підстави, умови та порядок укладення шлюбу. Шлюбний договір. Права та обов'язки подружжя. Порядок припинення шлюбу. Права та обов'язки батьків і дітей. Опіка і піклування, усиновлення, патронат. Акти цивільного стану.

1.6. Основи фінансового права

Фінансова діяльність та фінансове право України. Бюджетне право і бюджетна система. Бюджетний процес. Система оподаткування. Законодавство України про банки і банківську діяльність. Відповідальність за порушення фінансового законодавства.

2. ОСНОВИ ГОСПОДАРСЬКОГО, ТРУДОВОГО, КРИМІНАЛЬНОГО ТА ІНШИХ ГАЛУЗЕЙ ПРАВА

2.1. Основи трудового права та правові основи соціального захисту населення

Поняття та принципи трудового права України. Джерела трудового права. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудового права. Колективний договір: поняття, зміст. Трудовий договір: поняття, сторони, умови укладення, зміст, види трудового договору. Контракт – особлива форма трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Випробування при прийнятті на роботу. Підстави припинення трудового договору. Порядок припинення трудового договору: з ініціативи працівника, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

Робочий час: поняття, тривалість, види. Час відпочинку, види відпусток, порядок надання відпусток.

Трудова дисципліна: методи забезпечення, види дисциплінарних стягнень. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Трудові спори, порядок розгляду.

Поняття права соціального захисту та соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення. Соціальні гарантії. Державна соціальна підтримка сім'ї, материнства, дитинства, інших категорій громадян. Соціальне страхування. Види пенсій за законодавством України.

2.2. Основи господарського права

Поняття господарського права та господарських правовідносин. Господарська діяльність. Господарське законодавство. Підприємництво. Суб'єкти господарювання. Господарське зобов'язання. Господарський договір. Господарсько-правова відповідальність.

2.3. Основи аграрного права

Поняття аграрного права. Джерела аграрного права. Поняття, види, зміст аграрних правовідносин. Суб'єкти та об'єкти аграрних правовідносин. Правове становище аграрних підприємств кооперативного типу, фермерського господарства, особистого селянського господарства, державних сільськогосподарських підприємств.

2.4. Основи земельного та екологічного права

Поняття та джерела земельного права. Види земель та їх правовий статус. Суб'єкти земельного права. Право власності на землю. Право землекористування. Приватизація земельних ділянок. Оренда земель. Права та обов'язки землекористувачів. Порядок вирішення земельних спорів. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

Поняття екологічного права. Законодавство про охорону навколишнього природного середовища. Екологічні права й обов'язки громадян. Правове регулювання використання природних ресурсів. Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні. Природо-заповідний фонд. Червона книга. Правова охорона атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.

2.5. Основи кримінального права

Поняття кримінального права. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння: необхідна оборона, крайня необхідність. Поняття кримінальної відповідальності. Поняття кримінального покарання. Система і види покарань та підстави їх застосування.

2.6. Основи правоохоронної діяльності

Поняття і система правоохоронних органів. Органи прокуратури в Україні. Завдання і функції поліції. Служба безпеки України, нотаріат, адвокатура, судова система та органи юстиції.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Підготовка кваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до компетентної і ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні європейських і світових стандартів, можлива за умови підвищення ролі самостійної роботи студентів. Тому самостійна робота студента, є не тільки важливою формою навчального процесу, а й має стати його основою.

В орієнтовній структурі навчальної дисципліни до кожного розділу вказано кількість годин, відведених на самостійне вивчення. Теми самостійного вивчення викладач визначає сам.

Теми, запропоновані на самостійне вивчення, мають бути відображені в навчальній програмі, розглянуті на засіданні циклової комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Васильків І.Д. Правознавство : підручник для 11 класу. – Тернопіль : Астон, 2019. 312 с.
2. Велика юридична енциклопедія / уклад. М.Р. Гнатюк. – Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2011. 416 с.
3. Воронянський О.В., Борисов Г.В. Основи правознавства. – Харків : Парус, 2005. 368 с.
4. Громчевська Н.В. Основи правознавства. – Немішаєво : НМЦ, 2005. 292 с.
5. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971. № 322- VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. № 8073-Х. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
7. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>.
8. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
9. Наровлянський О.Д. Правознавство : Підручн. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень). – Київ : Грамота, 2010. 232 с.
10. Ратушняк С.П. Правознавство : навчальний посібник для 10-11 кл. : У 2 ч. – Ч.1. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 432 с.
11. Ратушняк С.П. Правознавство : навчальний посібник для 10-11 кл. : У 2 ч. – Ч.2. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 400 с.
12. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. Офіційний текст. – (станом на 1 січня 2022). – К., 2013.
13. Цивільний кодекс України:Закон України від 16.01.2003. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#n3927>
14. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства : Навч. посібник / За заг. ред. І.П. Лаврінчук. – Київ : Каравела, 2004. 376 с.